Zápis z jednání Pracovního týmu č. 1 (PT1) Odborné komise pro důchodovou reformu (OK): Ukončení II. pilíře a parametry III. pilíře

Datum: 19. června 2014, 15:10
Místo: MPSV, Na Poříčním právu 1, Praha 2, Klub
Přítomni: viz přiložený seznam
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

p. Samek doporučil pracovat co nejméně formálním způsobem a na principu volné výměny názorů. Upozornil, že jednání pracovního týmu se mohou účastnit všichni členové OK, i když nejsou oficiálními členy PT1. Jednání jsou v tomto smyslu otevřena.

p. Hampl navrhl vypracovat harmonogram práce pracovních týmů, aby měli všichni členové OK přehled, kam mohou v případě zájmu přijít.

p. Samek namítl, že velká část členů OK má přehled o svých aktivitách maximálně dva týdny dopředu.

p. Fiala podpořil návrh p. Hampla, jelikož si potřebuje naplánovat výuku.

p. Samek zkonstatoval, že v tomto ohledu se svět politiků a akademiků výrazně liší a bude třeba jej časově zharmonizovat. Uvedl, že základem pro práci PT1 jsou podklady od něj, p. Bezděka a MF. Konstatoval, že na jednání OK panoval většinový názor, že by se mělo současně pracovat na ukončení II. pilíře a reformě III. pilíře. Práce PT1 by měla vycházet z představy, že v politickém zadání bude určeno konkrétní datum, k němuž by mělo být připraveno řešení, jak technicky s co nemenšími škodami (pro finanční sektor, účastníky spoření i pro dozorové instituce) provést ukončení II. pilíře a stimulační změny III. pilíře. Doporučil věnovat pozornost roli zaměstnavatelů ve III. pilíři a upozornil, že zaměstnavatelé vnímají svou roli jako nerovnoprávnou, protože nemohou ovlivňovat, co lidé s jejich příspěvky mohou dělat. Zaměstnavatelé jsou zpravidla připraveni dávat zaměstnancům docela významné prostředky, ale je nežádoucí, když si je lidé mohou volně vybrat a použít to kdykoliv na jakýkoliv jiný účel. Žádoucí je, aby jejich příspěvky sloužily pouze důchodovému účelu. V rámci změn III. pilíře by proto bylo vhodné formulovat svébytnější postavení příspěvku zaměstnavatele, tj. aby se nestával automatickou dávkou, kterou dostane účastník vždy, i při předčasných výběrech. Přivítal by proto, aby vznikla oddělená evidence příspěvku zaměstnavatele se zvláštním režimem zacházení. Důchodový účel je v tomto pojetí dvojí. První spočívá ve zvýšení starobního důchodu, který bude z třetího pilíře účastníkovi vyměřen. V případě, že se člověk dostane do skupiny lidí, kteří nemají reálnou šanci „dožít“ se důchodového věku v zaměstnání a stávají se předčasně nezaměstnaným, může třetí pilíř sw výraznější podporou ze strany zaměstnavatelů pomoci kritických posledních 5 let před dosažení zákonem stanoveného důchodového věku. Dále připomněl, že k tomu může v rámci doplňkového penzijního spoření sloužit velmi dobře již zavedený institut předdůchodu, jehož funkci v systému lze oživit tak, aby jej bylo možné účelně využívat, zejména při provádění restrukturalizací. Toto oživení je však možné jedině tehdy, když bude zajištěn dostatek prostředků, které by umožnily reálně financovat předdůchody pro daleko větší počty propuštěných zaměstnanců v předdůchodovém věku, než dnes. Doporučil inspirovat se při hledání zdrojů pro předdůchody např. rakouskou dobrou praxí. Zmínil, že v Rakousku zavedli odstupné v jiné formě než u nás. Zatímco u nás představuje odstupné zejména v případech hromadného propouštění určitou nárazovou zátěž pro zaměstnavatele v podobě vysokého jednorázového nákladu, v Rakousku vymysleli mechanismus, kdy se odvádí určitá marginální část mzdy plynule po celou dobu pracovní kariéry zaměstnance do zvláštního fondu, z něhož pak propuštěný zaměstnanec může tyto prostředky čerpat formou odstupného, nebo si ji převést na budoucí penzijní nárok. Doporučil zvážit využití tohoto nástroje v českém systému. Při reformě III. pilíře to znamená hledat cestu, jak shromažďovat ve větší míře prostředky, které by mohly být využity na předdůchody tak, aby je bylo možné využívat již od samého

počátku při řešení případů, jaký představuje např. zamýšlené ukončení těžby na dole Paskov v OKD. To vyžaduje spustit takový systém jako průběžně financovaný, stanovit v něm výši „pojistného“ a dávek tak, aby se v průběhu několika let vytvořila potřebná rezerva, kryjící všechny závazky, která by jej převedla na systém fondový. To bude vyžadovat rovněž svébytný systém evidence, aby bylo jasné, jak vysoké prostředky na financování takových penzí poskytuje ten který zaměstnavatel. Lze uvažovat o povinném financování předdůchodů např. u zaměstnanců vykonávajících zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, či jiných a dobrovolně u dalších nejnáročnějších povolání s nepříznivými dopady na zdravotní způsobilost zaměstnance k výkonu práce s tím, že tento okruh by bylo možné sjednávat v kolektivní smlouvě – v takovém případě by bylo nutné odvádět zvláštní pojistné ve výši stanovené zákonem. Zdůraznil však, že jde pouze o prvotní úvahy o řešení, které praxe potřebuje, které však nejsou dosud zpracovány v konkrétní podobě. Uvedl, že je třeba vymyslet „technologii“, která by dokázala postupně převádět průběžný systém na fondový ve formě pojistných rezerv. Tedy, že by zaměstnavatelé platili za své zaměstnance, kteří se v předdůchodovém věku ocitají ve zvlášť zranitelném postavení na trhu práce, v závislosti na jejich počtu a na výši předdůchodů, a aby měli jistotu, že pokud tyto zaměstnance v tomto období propustí, budou k dispozici finanční prostředky, z nichž budou hrazeny předčasné odchody do důchodu z doplňkového penzijního spoření.

p. Kučera upozornil na krátké termíny k vypracování ústavněprávních expertíz. Vznesl dotaz, zda vůbec panuje shoda na tom, k čemu se mají experti vyjadřovat.

p. Samek prohlásil, že si v tuto chvíli nedovede představit dobrou právní analýzu, protože OK stále ještě nemá jednoznačně naformulovány varianty rušení II. pilíře.

p. Kučera uvedl, že zadání právní analýzy není v časovém souladu s činností PT1 a tým by měl pracovat, až když bude k dispozici ústavněprávní a ekonomická analýza.

p. Samek navrhl, že PT1 by se měl snažit co nejdříve dosáhnout věcného konsensu.

p. Kubátová upozornila, že hlavním současným problémem je neschopnost politiků se domluvit, co pro ně znamená ukončení II. pilíře. Slíbila, že MF rozšíří svůj návrh variant ukončovaní, ale nakonec bude stejně záležet na politickém rozhodnutí. Varovala, že při navrhování změn III. pilíře je třeba dbát zvýšené opatrnosti vzhledem k zásadní reformě, která proběhla v roce 2013, a také k evropské regulaci, která by v případě některých změn u příspěvku zaměstnavatele mohla na systém dopadat

p. Samek uvedl, že v prvním kroku je třeba vyřešit zrušení II. pilíře a posléze se perspektivně zabývat změnami v důchodovém systému. Je třeba využít kapacitu OK a vytvořit dlouhodobou koncepci. Zdůraznil, že zrušit druhý pilíř znamená především zastavit vyvádění peněz z prvního pilíře a navrhnout možnosti, jak naložit s úsporami účastníků. Bude na místě zpracovat všechny reálné varianty a provést analýzy jejich dopadů podle rizik, nákladovosti a efektivity. Navrhl nabídnout např. účastníkům II. pilíře možnost se rozhodnout, zda zůstanou v zakonzervovaném II. pilíři, nebo si převedou prostředky do III. pilíře.

p. Kubátová upozornila, že pojistné ve II. pilíři a platby do III. pilíře plynou odlišnými kanály.

p. Machanec upozornil, že varianta 1 je nejvíce riziková. Zastavit placení znamená, že penzijní společnosti musí dále provozovat důchody, aniž mají zdroje. Jde tedy o velmi nákladné schéma, v němž jsou legislativně uzamčeni.

p. Linhart upozornil, že není zřejmé, zda je rušení II. pilíře skutečně svázáno s rizikem, protože nedojde ke změně práv a povinností účastníků a nebude zrušena smlouva.

p. Kantor upozornil, že ve hře jsou příspěvky účastníka.

p. Linhart vyjádřil svůj nesouhlas, že nejde o příspěvky, ale o pojistné, protože součástí II. pilíře jsou vyváděná 3 % z I. pilíře.

p. Kubátová v reakci na předřečníka ohledně reformy penzijního připojištění upozornila, že práva a povinnosti účastníkům reformovaného III. pilíře zůstaly. Jakékoliv nedobrovolné dělení prostředků u II. pilíře je nepřípustné z hlediska ochrany vlastnictví. Bude třeba formálního procesu vypořádání, kdy si účastníci mohou vybrat, zda si prostředky vyberou, či převedou. Problémem bude, když nebudou chtít dělat nic. Pak bude třeba nastavit defaultní mechanismy. Upozornila, že peníze II. pilíře není možné chápat jako státní podporu, jelikož se souhlasem účasti je spojeno krácení procentní výměry důchodu z I. pilíře.

Byla nalezena shoda na termínu dalšího jednání PT1 – před jednáním komise OK, 3. 7. v 11:00. Cca dva dny předem zašle MF podkladové materiály. Všechny podkladové materiály se budou zasílat sekretariátu, které je bude distribuovat dále.

p. Machanec slíbil, že zajistí prostor na MPSV.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Termín nejbližšího jednání pracovního týmu č. 1

3. července 2014 od 11:00 – první tým (ukončení II. pilíře a nastavení parametrů III. pilíře)

Zapsala: Petra A. Beránková
Vidoval: Vít Samek

Seznam přítomných

Jméno	Instituce
Petra A. Beránková	Sekretariát OK
Radim Bláha	GFŘ
Tomáš Fiala	VŠE
Otakar Hampl	MZe
Jitka Hejduková	SP
Milan Kantor	APS
Aneta Karlíková	MF
Irena Kubátová	MF
Tomáš Kučera	Přf UK
Zdeněk Linhart	MPSV
Tomáš Machanec	MPSV
Vít Samek	ČMKOS
Jitka Vítková	KZPS